ההוא דלא כרבי אליעזר בן יעקב ודלא כר' יהודה: **מתני'** תמיד קרב בתשעה בעשרה באחד עשר בשנים עשר לא פחות ולא יותר כיצד [א]עצמו בט' בחג ביד אחד צלוחית של מים הרי כאן עשרה בין הערבים באחד עשר הוא עצמו בתשעה ושנים בידם שני גזירי עצים בשבת באחד עשר הוא עצמו בתשעה [א]ושנים בידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים: **גמ'** אמר ר' אבא ואיתימא רמי בר חמא ואיתימא ר' יוחנן [ב]אין מנסכין מים בחג אלא בתמיד של שחר ממאי מדקתני ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים ואי סלקא דעתך בתמיד של בין הערבים מנסכין בחול נמי משכחת לה אמר רב אשי אף אנן נמי תנינא [ג]ולמנסך אומר לו הגבה ידיך שפעם אחד נסך על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן שמע מינה תניא רשב"י אומר מניין לתמיד של בין הערבים שטעון שני גזירי עצים בשני כהנים שנאמר [1]וערכו עצים אם אינו ענין לתמיד של שחר דכתיב [2]ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערך עליה [ד]תניהו ענין לתמיד של בין הערבים ואימא אידי ואידי בתמיד של שחר ואמר רחמנא עביד והדר עביד א"כ נימא קרא ובער ובער (א) אי כתב רחמנא ובער הוה אמינא חד אין תרי לא קמ"ל דנעביד חד ונעביד תרי א"כ נימא קרא ובער ובערו א"נ וערך וערכו מאי ובער וערכו שמע מינה כדקא אמרינן תני ר' חייא פיס פעמים י"ג פעמים י"ד פעמים ט"ו פעמים ט"ז והתניא י"ז ההיא דלא כר"א בן יעקב אלא כרבי יהודה: **מתני'** [ה]איל קרב באחד עשר הבשר בחמשה הקרביים והסולת והיין בשנים שנים [ו]פר קרב בעשרים וארבעה הראש והרגל הראש באחד והרגל בשנים העוקץ והרגל העוקץ בשנים והרגל בשנים החזה והגרה החזה באחד והגרה בשלשה שתי ידים בשנים ושתי דפנות בשנים הקרביים והסולת והיין בשלשה שלשה [ז]בד"א בקרבנות ציבור אבל בקרבן יחיד אם רצה להקריב מקריב: הפשיטן וניתוחן של אלו ואלו שוין: **גמ'** תנא [ח]הפשיטן וניתוחן שוין בזר אמר חזקיה מניין להפשט וניתוח ששוה בזר שנאמר [1]ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח נתינת אש בעיא כהונה הפשט וניתוח לא בעיא כהונה האי

דלא כר"א בן יעקב ודלא כרבי יהודה. דחשיב פיס למחתה (ב) דלא כרבי יהודה ופיס דמן הכבש למזבח דלא כר"א בן יעקב: **מתני' תמיד קרב.** משעת הולכת איברים ואילך קא חשיב: **עצמו.** בכל יום בתשעה חמשה לאיברים ואחד לקרבים ואחד לסולת ואחד לחביתין ואחד ליין והא כר"א בן יעקב היא דלית ליה חד להעלות מכבש למזבח: **בחג.** שצריך שני נסכין אחד של יין ואחד של מים: **ביד.** כהן אחד צלוחית אחת של מים: **בין הערבים.** שבכל יום שנים בידם שני גזירי עלים להוסיף על עלי המערכה להרבות' ובגמרא יליף לה מקרא שבין הערבים צריך התמיד שני גזירין בשני כהנים אבל בשחרית לא בעי סידור שני גזירין אלא בכהן אחד דכתיב ובער עליה הכהן: **ובשבת שבתוך החג וכו'.** הרי שנים עשר: **גמ' ממאי מדקתני ובשבת וכו'.** מכלל דשאר ימות החג לא מצא שיטעון שנים עשר ואי אמרת אף בין הערבים מנסכין מים בחול של כל ימות החג משכחת לה י"ב בין הערבים עצמו בתשעה ושנים בידן שני גזירין ואחד בידו צלוחית של מים: **ולמנסך אם המים אומר לו הגבה ידך.** ונראה שמערה הצלוחית לתוך ספל של כסף שעל המזבח שהוא נקוב כמין חוטם דק שהיין מקלח ויולא ג) בו והוא הניסוך: **שפעם אחת נסך על רגליו.** לא עירה הצלוחית לתוך הספל ושפך המים על רגליו לפי שהיה צדוקי ואינו מודה בניסוך המים: **באתרוגיהן.** למה לי למיתני באתרוגיהן אם לא בא ללמדנו שניסוך המים אינו אלא בשעת נטילת לולב: (ג) **[ואימא] דנעביד [חד].** כהן אחד יסדר שני גזירין בבקר דכתיב ובער עליה הכהן ונעביד תרי שוב יביאו שני כהנים לעשות שני גזיריהן עוד בבקר כדכתיב וערכו שנים: **ובער ובערו.** יכתוב שניהן בלשון אחד: **פעמים י"ג.** כהנים עסוקין בעבודת התמיד כדתנן במתני' ד) בפיים שני י"ג כהנים זוכין בו: **פעמים י"ד.** בחג ביד אחד צלוחית של מים: **פעמים ט"ו.** בשבת: **פעמים ששה עשר.** בשבת שבתוך החג: ה"ג **והא תניא שבעה עשר ההוא דלא כר"א בן יעקב אלא כר' יהודה.** ההוא תנא אית ליה עוד כהן אחד המעלה איברים מן הכבש למזבח והרי כאן י"ז דלא כר"א בן יעקב אלא כרבי יהודה דאמר לא היה פיים למחתה ועל כרחך לית ליה דר"א בן יעקב דאם כן בצרי להו פייסות כדאמרינן לעיל והולכך לו כהן מן הכבש למזבח. ואני שמעתיה בלשונות אחרות ואי אפשר להעמידה. א] ואי (ד) שמעינן ליה לרבי יהודה לא היה פיים למחתה לא שמעינן ליה דאמר לא היה כהן למחתה אלא הרי הוא אומר כהן שזוכה בקטורת אומר לזה שעומד אצלו זכה עמי במחתה אבל ר"א בן יעקב שמעינן ליה דאמר לא היה כהן להעלות איברים מכבש למזבח אבל הן עצמם שהעלום לכבש היו מעלין למזבח: **מתני' הבשר בחמשה.** ככבש התמיד: **הסולת.** שני עשרונים היה (ה) ושני כהנים: **במה דברים אמורים.** דבעינן כל הני כהנים לכל בהמה ובעינן פיים: א) **אם רצה להקריב כהן.** יחיד את הכל ובלא פיים: **הפשיטן וניתוחן.** של ציבור ושל יחיד שוין להיות כשירין בזר והכי מפרש בגמרא:

גמ'

ההיא דלא כר' אליעזר בן יעקב ודלא כרבי יהודה. כך היא הגי' בכל הספרים אבל רש"י מוחקה וגריס אלא כר"י וגירסת הספרים ודלא כר' יהודה נ"ל לפרש והתניא י"ז פי' בכל נוקר היה י"ו לכל הפחות ולא משכחת לה אא"כ חשבת כל הכהנים הזוכין בכל הפייסות דהיינו י"ג הזוכין בתמיד וחד בתרומת הדשן וחד המעלה איברים מכבש למזבח ותרי דקטורת ודמחתה הרי י"ז והיינו דלא כראב"י ודלא כר' יהודה דלראב"י בציר להו חד דמעלה איברים מכבש למזבח ולר' יהודה בציר להו חד דמחתה ומה שהקשה רש"י מאי קאמר דלא כר' יהודה נהי דלא הוה פיים למחתה כהן מיהא הוה וא"כ איכא י"ז נ"ל דפשיטא ליה להש"ס די"ז דקאמר היינו אותם שזוכין ע"י פיים קאמר דהא אכתי טובא הוו המפשיט והמנתח והולכת עלים למערכה ואי משום דכשירין בזר לא חשיב להו והא קא חשיב שוחט אלא ע"כ לא קא חשיב אלא הנך שזוכין ע"י פיים ובמחתה לרבי יהודה לא הוה פיים כלל כדפרישית לעיל וגירסא שבספרים היא כפר"ח ואין להקשות מהא דאמר לעיל אי משכחת תנא דאית ליה חמש משמע דהש"ס לא הוה משכח תנא דאית ליה ה' פייסין והא תנא דהכא דאית ליה י"ז אית ליה ה' פייסין די"ל לעיל אכתי לא ידע להא ברייתא דהכא: **פר** קרב בכ"ד הראש והרגל כו'. קשה לי דהכא לא חשיב לא כדרך הילוכו ולא כדרך ניתוחו ולא כדרך עילויו ולא כדרך הפשטו ואיני יודע איזה סדר תפס לו ונ"ל משום דמיבעיא ליה למיתני הראש והרגל ברישא וקתני בהו הרגל בשנים נקט נמי הרגל של שמאל בשנים וקתני העוקץ בהדיה ואקדמיה משום דברישא נמי גבי טלה תנינהו בהדי הדדי לעוקץ ורגל שמאל וכיון דתנא להנך דלא סגי לה בחד כהן תנא נמי הגרה שהוא בג' וכיון דבעי למיתני הגרה תנא בהדיה החזה ואקדמיה כי היכי דקתני גבי טלה והדר תנא הנך דלית לכל חד וחד אלא חד כהן וקתני להו כסידרא דרישא ב' ידות וב' דפנות:

והקריבו

תוס' ישנים

תמיד קרב בט' כו'. סדר הולכת אברי תמיד קתני ולא חשיב עבודות הדם ודישון שהיו לפני זה: ושנים בידם ב' בזיכי לבונה כו'. הכא תנא סבר בזיכין קודמין למוספין דאי הוה מוספין קודמין לבזיכין לא הוו שייכי מידי בזיכין למילי דפיים השני ובגמרא חשיב ליה בהדי מילי דפיים השני דקתני פעמים ששה עשר ועוד דלמאן דאמר מוספין קודמין לבזיכין משמר היוצא מקריב תמיד של שחר ומוספין משמר הנכנס מקטיר בזיכין כדמוכח בסוף החליל וא"כ אין ענינם לתמיד של שחר כלום ואין יכולין להיות בפיים השני כלל אבל למאן דאמר בזיכין קודמין למוספין אתי שפיר דאע"ג דתמיד קרב בשחרית ובזיכין בתמם כדמוכח בריש תמיד נשחט משום דהוו בזיכין בפיים השני חשיב להו כתמיד של שחר ועוד כי נראה שמותר לעשותן לאחר שחרית אחר התמיד דהא לקמן בפרק התמונה (דף לג.) משמע שהיה להם להיות בין תמידין לנסכים משום דגמרינן מוקים מוקה מתניתין אי לאו דכתב ביום ביום לאחר ואהני להקדים נסכים לבזיכין אלמא סמוך לנסכים נאמר מותר לעשותם קודם תמם והא דאמרינן בזיכין בתמם היינו שלא יתעכבו יותר אבל לכתחילה יכול להקריבן שחרית אחר נסכי תמיד וכן מוספין כמו דאמרינן בתמיד נשחט (דף נח.) נראה לפרש שלכתחילה אין לעכבם יותר אבל קודם לכן מותר להקריבם לכתחילה מדמגלגלין נלותה דמוספי במלת שני קמייתא לכתחילה. לשון רבי. ואם תאמר למה היו עושין אותן בפיים שני כיון שהיו אחר הקטורת אחרי התמיד שהיה בבקר והבזיכין אח"כ אפילו למאן דאמר בזיכין קודמין למוספין כדמשמע לקמן בפרק התמונה יש לומר שכל עניני הקטורות והעלאות היו בפיים אחד וגם יכולין להקטיר בזיכי שחרית כדפירש רבי: שני בזיכי לבונה. ואם תאמר מי היה הזוכה בהן וי"ל אותו שאחר אחרון של מוליכי אברים לכבש אך מספקא לרבי במוסף של שבת אם היו עושין פייסות או אותם של שחרית היו עושין זה אחר זה ולא תיקשי דאם כן נפישו להו פייסות דד' פייסות דמתני' בכל יום מיירי אבל בשבת איכא טפי כדאמרינן לעיל (ע"א) וכשם שמפיסין לה שחרית כך מפיסין כו' דמיירי בשבת ואפילו אם תמצא לומר שאין פיים לתוסף לא תיקשי מהא דתנן (סוכה נה:) בשמיני חוזרין לפיים כברגלים אלמא מפיסין על מוסף דנוכי דמפיסין כולהו המשמרות איזהו משמר יעבוד מ"מ אנשים שזכו במוסף לא היו מפיסין מי שוחט מי זורק: ושנים בידם ב' גזירי עצים. אבל של שחרית לא קחשיב שכן היו בפייסות של קרות הגבר עם תרומת הדשן כדאמרן לעיל מי זוכה בתרומת הדשן כו': ורגמוהו העם באתרוגיהן. אלמא היה ניסוך בתמיד של שחר ואע"פ שאנשי ירושלים היו נוטלין כל היום אתרוגיהן בידיהן מסתמא לא היו בעזרה בשעה שתמיד של בין הערבים קרב שלא היה זמן תפלה: אם אינו ענין לתמיד של שחר. ואת"ה הא האי קרא לאו בתמיד של שחר כתיב אלא גבי עולת נדבה כתיב בפרשת ויקרא וכן בקר י"ל דלקמן (דף מ.) אוקי לה רבי אלעזר בעולה: דלא כר"א בן יעקב ודלא כרבי יהודה. ה"ג בספרים והקשה הקונטרס נהי דשמעינן ליה לר' יהודה אין פיים למחתה מה עניינה לתמיד ועוד אי מני מחתה וסבר לה דלא כר' יהודה ליחשוב נמי קטורת ונפישי להו ועוד כיון דמני מחתה ומני נמי הולכת אברים מכבש למזבח א"כ נפישי להו מי"ז ועל פירוש הקונטרס דגרס אלא כרבי יהודה קשה כי מה לן להזכיר כלל ר' יהודה ועוד תימה שחושב כאן לפירוש הקונטרס הולכת אברים מכבש למזבח שהיה בפיים רביעי דמה נפסק אי בפיים שני חשיב לה לא ליחשוב העליה למזבח אי סדר תמיד קחשיב לא ליחשוב דישון מזבח הפנימי והמנורה ועוד תימה דמשמע במתני' דתמיד שהיה כהנים היו מעלין אברים מכבש למזבח דתנן בזמן שכהן גדול רוצה להקריב הראשון מביא לו ראש והרגל וסומך עליהן וזורקן השני כו' ועוד דאמרינן לקמן (שם) הטלה טעון ששה דמשמע דבהעלאה מכבש למזבח איירי ועוד דאמרינן לעיל (ע"א) טעמיה דמעלה אחר אברים למזבח משום ברוב עם הדרת מלך ואי אין מעלה אלא אחד אין זה הדרת מלך אלא טוב היה שיעלו אלו הראשונים על כן נראה כפירוש ר"ח שמיישב גירסת הספרים דלא כר"א בן יעקב ודלא כרבי יהודה וה"פ פעמים שאתה מוצא בפיים השני י"ג הנך י"ג דמתניתין שכולם בכלל פיים שני הם והא דתניא פעמים י"ז היינו ברייתא מוספת כהן אחד במחתה והאי תנא דלא כרבי יהודה ודלא כר' אליעזר בן יעקב ו) (שהיה) אומר לא היה פיים למחתה אלא כהן שזוכה בקטורת אומר לזה שעמו זכה עמי במחתה פירוש פיים של מחתה לא היה בפיים שני מי מוליך המחתה אלא בפיים של קטרת הן מוכן במחתה לזה שעמו ומי מוליך המחתה על ידי פיים הקטורת וברייתא זו סבירא לה שהיו מפייסין בפיים שני מי מוליך המחתה ודלא כרבי אליעזר בן יעקב דהא בהדיא מוקמינן להאי ברייתא מחתה בכלל פיים שני ואיהו תוקי פיים למחתה בפני עצמה וכן מפרש בתוספתא שמפרש אלו בשלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר וששה עשר ושבעה עשר בכלל פיים שני. פר"ח. ואם תאמר ולמה תהא פיים למחתה בפיים שני ולא תהא בכלל פיים הקטורת יש לומר דסבר האי תנא דמחתה לא מעשרת וצריכין להפים עליה חדשים ישנים וצריך לקוטה בפיים שכולם היו שוין בו ולכך הויא בפיים שני והא דחשיב בירושלמי בכך ה' אילו בקטרת ופועל ידיו תרלה במחתה האי תנא סבר דמחתה מעשרת. ה"ר יוסף וכן רבי: פר קרב. תימה אמאי לא חשיב סדר אברי פר כסדר אברי תמיד דלעיל: והגרה בשלשה. ואע"פ שכלל לא היה מוסיף בה יותר מטלה כפר תיהא צריך שלשה:

ו) נ"ל שהי'.

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ד מהלכות תמידין הלכה יא]:
לד ב מיי' פ"י מהלכות תמידין הלכה ו:
לה ג שם הלכה ח:
לו ד שם פ"ב הלכה [ג] ג:
לז ה ו מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יח יט:
לח ז שם הלכה יט:
לט ח מיי' פ"ט מהלכות ביאת מקדש הלכה ו:

◆

גליון הש"ס

גמ' אין מנסכין. עי' תענית ב ע"ב תד"ה אימתי להו:

◆

רבינו חננאל

תמיד קרב בט' בי' בי"א בי"ב לא פחות ולא יותר. מדתנינן ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים, שמעת מינה שאין מנסכין מים אלא בתמיד של שחר. דאי ס"ד מנסכין בתמיד של בין הערבים, בחול נמי משכחת י"ב בתמיד של בין הערבים. כיצד, עצמו בט', וב' בשני גזירי עצים, ואחד בצלוחית של מים, הרי י"ב בתמיד של בין הערבים, אלא ש"מ אין מנסכין ש"מ. מנא לן שתמיד של בין הערבים טעון שני גזירין שנאמר וערכו עצים על האש. ודרשינן ליה בתמיד של בין הערבים ומשמע וערכו שנים. ושאר השמועה פשוטה היא. תני ר' חייא פעמים י"ג פעמים י"ד כו'. פי', פעמים שאתה מוצא בפיים בתמיד של שחר י"ג כדתנן שלשה עשר זכין בו. וכבר פירשנום למעלה. ובחג מוסיפין בתמיד של שחר, אחד בצלוחית של מים הרי י"ד. ובכל שבת י"ג הידועין בתמיד של שחר ושנים בידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים הרי ט"ו. ואם הוא שבת שבתוך החג, י"ג הידועין וב' בשני בזיכי לבונה, ואחד בצלוחית של מים הרי י"ו. ואקשינן והתניא פעמים י"ז, ודחינן ההיא מתניתא תני ומוסיף ואחד במחתה הרי י"ז. והאי תנא לא כר' יהודה ולא כר' אליעזר. כר' יהודה לא, דהא בהדיא תני לא היה (פורס) [פיים] למחתה, אלא כהן שזכה בקטורת אומר לזה שעמו זכה עמי במחתה. ודלא כר' אליעזר בן יעקב דהא בהדיא אוקימנא ליה בפיים למחתה בפני עצמה. כי הפיים שסילק מן האברים שעל הכבש [למזבח] והוא הפיים הרביעי במחתה חשיב ליה. וזה חשיב למחתה בכלל הפיים השני, ומפורש בתוספתא כך כמו שפירשנו. כי אלו י"ג וט"ו וי"ו (המנין) [במנין] הפיים השני הם. איל קרב בי"א הבשר בחמשה כו'. הפשיטן וניתוחן של אלו ושל אילו שוה. אוקימנא בין קרבנות יחיד בין קרבנות צבור. הפשיטן וניתוחן שוה שכשרין בזר.

מסורת הש"ס

א) [עי' תוס' מנחות פט: ד"ה תמיד של שחר], ב) סוכה מח., ג) [שהמים מקלחין ויוצאין רש"ש], ד) [לעיל כה.].

◆

תורה אור השלם

1. וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל הָאֵשׁ: ויקרא א ז
2. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: ויקרא ו ה

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"כ נימא קרא ובער ובער (אי כתב רחמנא וכו' קמ"ל דנעביד חד ונעביד תרי) תא"מ ונ"ב גירסת רש"י ואימא דנעביד חד ונעביד תרי: (ב) רש"י ד"ה דלא כר"א וכו' דחשיב פיס למחתה ולמן הכבש למזבח דפיס דמחתה דלא כר' יהודה: (ג) ד"ה ואימא דנעביד חד ונעביד תרי כהן אחד יסדר וכו' לעשות שני גזירין עוד בבקר: (ד) ד"ה ה"ג והא תניא וכו' ואי שמעינן ליה לר' יהודה דאמר לא היה פיס למחתה. נ"ב עי' בתוס' פירושו והוא קושיא על גירסא ולשון אחרת וקי"ל: (ה) ד"ה הסולת שני עשרונים היו בשני כהני':

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה ה"ג והא תניא וכו' ואי אפשר להעמידה דאי שמעינן וכו' כצ"ל וכ"ה בס"י ישנים:

◆

הגהות מהרי"ו לנדא

א) רש"י ד"ה אם רצה להקריב. עי' לעיל דף כ ע"ב ברש"י ד"ה ומי ידעינן. ועי' בתוי"ט כאן ובמל"מ פ"ד מהלכות תמידין הלכה ט. עפ"ז יש ליישב סתירת רש"י דכאן מיירי דבעל הקרבן היה בוחר לעצמו איזה כהן חביב עליו. אבל אם לא פירש מי שיקריב כולהו היה פיים דלא אתי לאנצויי אבל לעיל שפיר מפני מי ידעינן הי כהן מתרמי דלא ידעינן איזה כהן יבחר או שלא יבחר ויהא צריך פיים:

◆

מוסף רש"י

ולמנסך אומר לו הגבה ידיך. שנגלה שמתן המים בספל, שהצדוקין אין מודין בניסוך המים, שפעם אחת נסך צדוקי אחד את המים על רגליו (לקמן מח:). הפשיטן וניתוחן שוין בזר. ואפילו הפשט וניתוח של עולה שהוא כליל, כשר בזר (פסחים סה:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones